

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1997 - 1998 (*)

4 MEI 1998

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van artikel 4 van
de wet van 16 november 1972
betreffende de arbeidsinspectie
teneinde de onschendbaarheid te
waarborgen van de woning
van de rechthebbenden op
werkloosheidsuitkeringen**

(Ingediend door de heren
Thierry Detienne en Joos Wauters)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Artikel 22 van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel bepaalt het volgende :

«Onverminderd de bevoegdheden van de officieren van gerechtelijke politie, houden de door de Koning aangewezen ambtenaren toezicht op de naleving van de wetgeving betreffende de toekenning van werkloosheidsuitkeringen en de daarmee gelijkgestelde uitkeringen.

Deze ambtenaren oefenen dit toezicht uit overeenkomstig de bepalingen van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie».

Die bepalingen van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie blijken bij nader toezien vooral betrekking te hebben op de wijze waarop de arbeidsinspectie op de werkplek wordt gehouden.

(*) Vierde zitting van de 49ste zittingsperiode

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1997 - 1998 (*)

4 MAI 1998

PROPOSITION DE LOI

**modifiant l'article 4 de la loi
du 16 novembre 1972 concernant
l'inspection du travail en vue
de garantir l'inviolabilité du
domicile des bénéficiaires
d'allocations de chômage**

(Déposée par MM. Thierry
Detienne et Joos Wauters)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'article 22 de la loi du 14 février 1961 d'expansion économique, de progrès social et de redressement financier dispose que :

«Sans préjudice des attributions des officiers de police judiciaire, les fonctionnaires désignés par le Roi surveillent le respect de la législation concernant l'octroi des allocations de chômage et des allocations y assimilées.

Ces fonctionnaires exercent cette surveillance conformément aux dispositions de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail».

L'examen des dispositions contenues dans la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail permet de constater que celles-ci concernent essentiellement les modalités de l'exercice de l'inspection sur les lieux de travail.

(*) Quatrième session de la 49ème législature

Toch blijkt uit de praktijk dat die specifieke bepalingen werden aangegrepen om een reglementaire grondslag te geven aan de controlebezoeken door de RVA-inspecteurs in de woning van rechthebbenden op werkloosheidsuitkeringen, vooral om feiten van eventuele samenwoning na te trekken.

In de loop van 1996 werden in de woning van rechthebbenden op werkloosheidsuitkeringen immers 134 gedwongen controlebezoeken afgelegd op grond van de omstandige bepalingen van artikel 4, § 1, van de wet van 16 november 1972. In dat artikel wordt het volgende gesteld: *«De sociale inspecteurs, voorzien van behoorlijke legitimatiebewijzen, mogen bij de uitoefening van hun opdracht :*

1° op elk ogenblik van de dag of van de nacht, zonder voorafgaande verwittiging, vrij binnen gaan in alle werkplaatsen of andere plaatsen die aan hun toezicht onderworpen zijn of waarvan zij redelijkerwijze kunnen vermoeden dat daar personen tewerkgesteld zijn die onderworpen zijn aan de bepalingen van de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen.

Tot de bewoonde lokalen hebben zij evenwel enkel toegang wanneer de rechter in de politierechtbank daartoe vooraf toestemming heeft verleend (...).

De formulering van de wet en inzonderheid van de laatste volzin van het aangehaalde uittreksel, dient als wettiging voor de controlebezoeken die tegen de wil van de rechthebbende in diens woning worden verricht. Die stelling wordt ook vandaag nog door de RVA verdedigd.

Na aandachtige lezing van de bewoordingen van de regelgeving kunnen we echter stellen dat de wetgever het toepassingsgebied van die bepaling heeft willen beperken tot de controle op de werkplek.

Om ter zake elke dubbelzinnigheid te weren, is er derhalve nood aan een beperkte bijsturing van de tekst van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. De voormelde passage wordt immers blijvend aangegrepen om controlebezoeken in de woning van de rechthebbende te wettigen; die bezoeken zijn erop gericht om na te gaan of de toestand van de rechthebbende wel degelijk overeenstemt met de verklaringen die hij, met name inzake samenwoning, heeft afgelegd.

Voorts behoren de wetsbepalingen, die tot dusver vooral waren gericht op de sociale inspectie op de werkplek, ook nader te bepalen onder welke voorwaarden de inspecteurs het recht zouden hebben om de woning van de rechthebbenden te betreden. Ter

Pourtant, on a pu constater à l'usage que l'on faisait appel à ces dispositions spécifiques pour donner une base réglementaire aux visites domiciliaires effectuées par les inspecteurs de l'ONEM chez les bénéficiaires des allocations de chômage, principalement pour vérifier des faits de cohabitation éventuels.

En effet, au cours de l'année 1996, 134 visites forcées ont été menées au domicile de bénéficiaires en vertu des dispositions détaillées à l'article 4, § 1er, de la loi du 16 novembre 1972 qui dispose que *«les inspecteurs sociaux, munis de pièces justificatives de leurs fonctions, peuvent dans l'exercice de leur mission :*

1° pénétrer librement, à toute heure du jour et de la nuit, sans avertissement préalable, dans tous les lieux de travail ou autres lieux qui sont soumis à leur contrôle ou dans lesquels ils peuvent avoir un motif raisonnable de supposer que travaillent des personnes soumises aux dispositions des législations dont ils exercent la surveillance.

Toutefois, dans les locaux habités ils ne peuvent pénétrer qu'avec l'autorisation préalable du juge au tribunal de police;

[...].

La formulation de la loi, et plus particulièrement la dernière phrase de cet extrait, a été exploitée pour justifier des visites domiciliaires contre le gré du bénéficiaire et cette thèse reste aujourd'hui défendue par l'ONEM.

L'examen attentif des termes de la réglementation laisse cependant penser que le législateur a voulu limiter le champ d'application de cette disposition au contrôle des lieux de travail.

La persistance du recours à cet extrait de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail pour justifier des visites domiciliaires destinées à vérifier si la situation du bénéficiaire correspond bien à ses déclarations, notamment en matière de cohabitation, nécessite que le texte soit dès lors légèrement adapté pour lever toute ambiguïté.

Par ailleurs, il importe que les dispositions légales, jusqu'ici prévues essentiellement pour l'inspection sociale sur les lieux de travail, précisent les conditions dans lesquelles les inspecteurs peuvent prétendre pénétrer dans le domicile des bénéficiai-

zake moet een vergelijk worden gevonden tussen het grondwettelijk principe van de onschendbaarheid van de woning en de wettelijke vereisten in verband met de inspectie. De indieners kiezen derhalve voor een formule waarbij de rechthebbende mag vragen om de afspraak elders dan in zijn woning te laten doorgaan. Tevens krijgt de rechthebbende de mogelijkheid zich te laten bijstaan door een persoon naar keuze.

Het is niet zonder belang te preciseren dat die mogelijkheid, die de persoonlijke levenssfeer van de rechthebbende beschermt, uiteraard niet uitsluit dat in zijn woning een door een onderzoeksrechter bevolen huiszoeking wordt gedaan; sociale fraude blijft immers een naar de wet strafbaar wanbedrijf. De bij dit wetsvoorstel bedoelde beperking beoogt evenwel een bijsturing van de al te ruime lezing die de RVA geeft aan de thans geldende algemene bepalingen.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 4, § 1, van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, gewijzigd bij de wet van 1 juni 1993, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

A) in het 1°, tweede lid, worden de woorden «Tot de bewoonde lokalen hebben zij evenwel enkel toegang» vervangen door de woorden «Tot de werkplaatsen die ook worden bewoond hebben zij evenwel enkel toegang»;

B) in het 2° wordt a) aangevuld met het volgende lid :

«zo zij rechthebbenden op werkloosheidsuitkeringen in hun woning wensen te ontmoeten, stellen zij hen daarvan bij brief in kennis, met vermelding van een afspraak. De rechthebbende heeft evenwel het recht om te vragen dat dit onderhoud zou gebeuren

res. Il convient ici de concilier le principe constitutionnel de l'inviolabilité du domicile et les exigences légitimes liées à l'inspection. C'est pourquoi les auteurs optent pour une formule qui confère au bénéficiaire le droit de demander que le rendez-vous ait lieu dans un autre lieu que son domicile. L'on prévoit également la possibilité pour l'allocataire de se faire assister d'une personne de son choix.

Il est utile de préciser que cette possibilité, qui protège la vie privée du bénéficiaire, ne le met évidemment pas à l'abri d'une perquisition ordonnée par un juge d'instruction compte tenu du fait que la fraude sociale reste un délit puni par la loi. Mais la restriction visée par la présente proposition de loi vise à corriger l'utilisation abusive que l'ONEM a faite des dispositions générales actuellement en vigueur.

TH. DETIENNE
J. WAUTERS

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

A l'article 4, § 1er, de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, modifié par la loi du 1er juin 1993, sont apportées les modifications suivantes :

A) au 1°, alinéa 2, les mots «de travail également» sont insérés entre les mots «Toutefois, dans les locaux» et le mot «habités»;

B) au 2°, le point a) est complété par l'alinéa suivant :

«Lorsqu'ils désirent rencontrer des bénéficiaires d'allocations de chômage au domicile de ceux-ci, ils le leur signifient par lettre, avec mention d'un rendez-vous. Le bénéficiaire a cependant le droit de demander que cet entretien se passe dans un autre lieu du

op een andere plaats naar keuze van de inspecteur en hij mag zich laten bijstaan door een persoon naar keuze. Aan die mogelijkheid wordt op het verzoek tot afspraak in de woning herinnerd».

1 april 1998

choix de l'inspecteur et il peut se faire assister d'une personne de son choix. Cette faculté est rappelée sur la demande de rendez-vous à domicile».

1er avril 1998

TH. DETIENNE
J. WAUTERS